STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01455

GOLD UN BLUT

Jacob Gottlieb

•

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

יעקב גאָטליב

גאלד און בלוט

ליטעראַטן=פאַרלאַג „מיר אַליין"
קאָוונע, 1931.

LIBRARY OF CONGRESS
2
NOV 30 1978
COPY..........
EXCHANGE & GIFT DIVISION

געדרוקט אין 1000 עקזעמפּליאַרן
אין דרוקעריי ש. יאָסעלעוויטש
קאָוונע, לוקשיאָ גאַס 31.

גאָלד און בלוט — די פאַרבן פון ליטווישן זון=פאַרגאַנג, פון ליטווישן גאָלדיקן סופּזומער, וואָס האָבן אויפגעשפּילט אין מיין בלוט נאָך אין מיין סאַמע=פריסטער יוגנט, ווען מיין לעבן האָט אָקאָרשט אויפגעבראַלט אַ פענסטערל צו דער וועלט.

און כ'זע אים — דעם גרויסן זון=פאַרגאַנג, דעם גרויסן האַרבסט, צינדנדיק די גאָלד=און בלוט=פייערן פון זיין טרויערפולן יום=טוב אַף די וועגן פון אונדזער לעבן׳ פון אונדזערווירקלעכקייט. דאָ, אין ליטע=לאַנד.

און ס'קומט מיין סוביעקטיוו, פאַרשטילט, חלומהאַפט מאָטיוו איבער ליטע=לאַנדשאַפט, איבער היים=ווייִ, איבער ליבע=און גאָט=געפיל, — ניט ווי קיין פרוכט פון אַ יונג, קאַפּריז און איינזאַם דיכטער=נאַטור, וואָס איז טויב צום רויש פון זיין צייט, — נאָר ווי דער *שפּיגל פון אונדזער וואָר*: ווי די פרוכט וואָס סע טראָגט אין זיך די בלום וואַקסנדיק אין שאָטן

אין יאָרהונדערט פון סאַקסאָפאָן און גרילצנדיקע=אידייען=זוכעניש, באַדאַרף מען זיך אָנגורטן מיט יוגנטלעכן טעמפּעראַמענט צו באַווייזן זיך אַפן שוועל פון דער וועלט, — אַליין, אַליין, פאַרגעסן פון אַלעמען, — גראָד מיט דאָס פאַרשריגענע, פאַרשפּיגענע, אָבער *ערלעכע* און דאַרום אייביק=אָטעמענדיקע לירישע ליד — דאָס ליד, וואָס סע קוקט פון איר אַרויס דער אויפריכטיקער געפיל פון דיכטער און אויך דאָס פּיצל ערד וואָס האָט אים געבוירן . . .

און דו, מיין צופעליקער לייענער, פאַרנעם עס!

י. ג.

אידישע פאָלקס ביבליאָטעק
Montreal - מאָנטרעאָל
JEWISH PEOPLE'S LIBRARY

אַף דיין ערד

סופזומער

— א —

ס׳איז אומעטיק מיר אויף דיין ערד, אָ ליטע-לאַנד !
וואו איז דיין פרייד וואָס זאָל פאַרלאָקן מיט איר רוף ?
דיינע לידער ווי די פייגל אינם וואַנדער-וועג
רירן פליענדיק ניט אָן די נעסטן פון מיין גוף.

דיינע פעלדער שטרעקן ניט פאַר מיר אויס זייער ברויט
און ס׳זינגט ניט צו דיין ערד צום אָטעם פון מיין טראָט ;
כ׳בין אויך דער היימלאָזער וואָס מעסט די לענג און ברייט
פון דיין אומעטיקער, פריש-פאַרבויטער שטאָט.

דיין פרילינג רופט צו מיר ניט מיט זיין יונגען גרין
דיין זומער גייט פאַר מיר פאַרביי און שטאַרבט וואו איין-אליין.
דיין האַרבסט נאָר, ליטע-לאַנד, וואַכט טיף און אָפן אין מיין בלוט
דיין האַרבסט נאָר, ליטע-לאַנד, פאַרנעמט דעם שפּראָץ פון מיין געוויין.

(9) 7474

— ב —

אין שטילן, פרישן מאָרגנליכט פון האַרבסטיקן באַגינען
מיט לייכטן פייגל - פלי האָט נאַכט איר נעסט פאַרלאָזט —
פאַר מיינע אויגן קומען דיינע וועגן אָן צושווימען
אין ווייטעניש צעשפּרייטע און מיט האַרבסטיקייט באַגראָזט.

וואו איז די וואַנדער - פרייד וואָס האָט דאָ אירע טריט געמאָסטן ?
וואו איז די זומער - זון וואָס האָט דאָ שטראַלנדיק געבליט ?
עס ציען וואו אין וועלטן - ווייט די פעלד - סטויפּעס פאַרלאָזטע
און שטילער, פרעמדער האַרבסט - עלנד מיט זיי צוגלייך זיך ציט.

און ס'בייגן הייזלעך פויערשע די קעפּ צום וועג אין אומעט ;
די נויט קלאַפּט אָן מיט פינגער ביינערדיק אין שטילער שויב —
איז אפשר, אפשר פונדערווייטן וועט אַהער דאָ קומען
מיט העלע פריידן - אָנזאָגן די ווייטע, ווייסע טויב ?

אידישע פאָלקס ביבליאָטעק
Montreal - מאָנטרעאָל
JEWISH PEOPLE'S LIBRARY

— ג —

נאָר ס׳האָט דיין זון שוין צוגעמאַכט אירע גילדערנע ברעמען
און ס׳שטייט דיין זומער שוין ביים גילדערנעם שוועל פון פאַרגיין ;
און רייף און פול וואַקסט אויס אין הארץ מיינער דיין קומער
און רייף און פול גייט אויף אין האַרץ מיינער דיין שטיל געוויין.

כ׳וואָלט דיין זון אַרויסגענומען פון איר שטראַלנדיקע הימל - וויג
און ווי אַ קליינעם קינד געטראָגן איר דורך גרויסער, פרייער וועלט—
איז זון אָבער פאַרגאַנגען שוין היינט פייערדיק און פינקלענדיק
און ס׳האָט טונקלעניש צעשפרייט שוין אירע פליגל אַף דיין פעלד.

און אפשר וואָלט איך דיר אַליין געבראַכט מיין יונגען, העלן זומער
און אפשר פון מיין יונגער פרייד דערציילן דיר וואָלט איך אַליין —
נאָר רייף און פול וואַקסט אויס אין האַרץ מיינער דיין קומער
נאָר רייף און פול גייט אויף אין האַרץ מיינער דיין שטיל געוויין.

— ד —

כ׳האָב דיך ליב מײַן שטילע הײמלאַנד ליטע
ווען עס גילדן זיך די טריט פֿונם סופּזומער . . .
כ׳נעם דיך אַף די הענט מײַנע, די מידע
ווי אַ קראַנקן קינד פֿאַרוויגן אין מײַן אומעט.

דײַן העלע זומער - זון, דאָס ליכטיק פֿייגל
האָט אין איר גאָלדן שטייגל זיך פֿאַרשלאָסן . . .
ס׳קוקט דער אָוונט שוין אַרויס מיט שטילע אויגן
פֿון איעדן טויען - טרער אַף דײַנע גראָזן . . .

און אַף דײַן פֿעלד כ׳נעם שוין אויף דעם פֿליסטער
פֿון די האַרבסט-בלעטער, וואָס ווינטלען דאָ אַרומעט . . .
כ׳האָב דיך ליב מײַן שטילע הײמלאַנד ליטע
ווען עס גילדן זיך די טריט פֿונם סופּזומער.

— ה —

העל און ליכטיק וויגט זיך אום באַגינען
איבער הויכן באַרג און טיפֿן טאָל ;
ווי פֿייגעלע אין פֿעדערלעך אין גרינע
אויסגעפּיקט פֿון נאַכטיש - בלויען שאָל.

פֿעלדער שטילע. ווען-ניט-ווען אַ רוישן :
ס׳ציטערן די נאָזלעכער פֿון ווינט.
אומעט העלער, ליכטיקער און גרויסער
נעמט מאַט אַזוי אַרום ס׳האַרץ און מילד.

ס׳שפּאַנט דער האַרבסט פֿון בוים צו בוים אין וועלדער
מיט שטילע און מיט באָרוועס - ווייכע טריט
און מיר אַלע — איינזאַמע און עלנדע —
שפּאַנען מיט אים מיט . . . שפּאַנען מיט אים מיט . . .

פאַרגייסטו שוין מײַן שטילער, מײַן גילדערנער זומער ?
פאַרגיי, פאַרגיי. איך װעל אויך װי דו פאַרגיין.
אין טיפער נאַכט, אין שטייג פון שאָטנס שטומע
צעעפנט גוף מײַנער אַלע טויערן פון געוויין.

אין טיפער נאַכט, אין פולן רייף פון קומער
פאַלן װי שטראַלן די שטערן פון הימל אַראָפּ;
אָ, דאָס זײַנען די זילבערנע האָר פונם זומער
װאָס פאַלן שוין אָפּ פון זײַן יונג-אַלטן קאָפּ.

אָ, דאָס זײַנען מײַנע טעג פון סופזומער
װאָס פאַלן װי טויבן אין בלוטיקן װיי . . .
מײַנע אַלע לײדן האָבן זיך צוזאַמענגענומען
און שרײַען אין גוף מײַנעם אַ גרויס געשריי.

מײַנע אַלע לײדן . . . אָ, קינדער פון אומעט !
װער װעט אייך שײַנקען אַ האַרץ אַ ריינס,
װען ס'װעט פאַרגיין מײַן גילדערנער זומער
און איך װעל אויך װי ער פאַרגיין ?

שנײלאַנד

— א —

עס פֿאַלט אַ שנײ —
אַ װײַסע פֿײגל אױף די פֿעלדער . . .
הײ! מיר זײַנען צװײ דאָ, צװײ!
צװײ דאָ, צװײ אין שטילע שנײען - װעלדער . . .

עס פֿאַלט אַ שנײ —
אַ ליכטיק מאָרגנשײַן אױף װעגן . . .
הײ! מיר שפּאַנען דאָ אין רײ!
דאָ אין רײ אױף העלע זונען - שטעגן . . .

עס פֿאַלט אַ שנײ —
אַ בלױער חלום אױף פֿאַרנאַכטן . . .
הײ! לאָז צאַפּלען דײַן געשרײ!
דײַן געשרײ אין װײַט, אין גרױ - פֿאַרטראַכטן . . .

— ב —

װעגן װיקלען זיך — װײַס - זילבערנע יריעות
און פֿאַרװיקלען זיך אַזױ אין װײַטער װעלט.
קומען שנײען אָן פֿון הױכע הימל - לענדער
און צעלײגן זיך װי טױבן אױפֿן פֿעלד . . .

שעפּ איך פֿרײד אָן פֿולע הױפֿנס פֿון די פֿעלדער
און איך לאָז זיך אױפֿן אױפֿגעװיקלט װעג.
נעמען זינגען מײַנע יונגע, שטאַרקע פֿוסטריט
און צעיאָגן זיך אין זוניק געיעג . . .

זע איך טעג מײַנע — הױך - אױפֿגעבליטע בײמער
שטײן צעװאָקסענע אין װינטער - מאָרגן - קלאַנג.
איבער װײַסע, איבער העל - צעבליטע שנײען
טראָגט זיך מונטער װינטערס שטראַליקער געזאַנג . . .

— ג —

ווי פריש און שמעקעדיק ס׳איז דאָ דער אָוונט!
עס שמעקט מיט גרינעם היי דער ווייסער שניי.
ווי סטאַדע שעפּעלעך אף ווייסער פּאַשע
שטיל ציט זיך ווייט אַוועק די שטיבלעך-ריי.

דאָס פעלד אין בלויען ענד איז ברייט און אָפן
און אויסגעשטראַלט — איר האָריק-ווייסע פעל.
עס בליט די רו דאָ אויף, די רו פון אָוונט
אַף יעדן שפּאַן און טראָט, אַף יעדן שוועל.

דאָס אַלטע קלויסטערל אין נאָנטן געגנט
דערקלינגט שוין שטיל אַזוי זיין שעה — ווי באַנג!
אַ קליינינק שליטעלע שווימט ווייט פאַרביי גיך
און ס׳ציטערט לופט מיט זיסן ניקל-קלאַנג.

עס צייכנען פליטן זיך צעקרומט, צעפרעסן
און ווייס-פאַרוואָקסענע מיט שנייען-מאָך.
אַן אַלטע, שוואַרצע ראָב קומט גיך צופליען
און זעצט זיך שווייגנדיק אַף אַלטן דאַך.

אין ווייסע פענסטערלעך פאַרבלאָנדזשען שטערן
און טישן גרייטן זיך צו מאָלצייט-שעה.
אַ קו צעמרוקעט זיך אין טונקלען שטעלכל
און ווידער שטיל אַזוי, און ווידער שאַ...

און גוט איז איצט אַזוי לעם דערפל בלאָנדזשען
אַף פעלדער שנייאיקע — אַליין, אַליין...
און פילן ווי דאָס האַרץ ווערט שטיל פאַרפולט שוין
מיט אָוונטיק, מיט שטיל געוויין — — — —

— ד —

ס׳האָט ווינטער אַ געשריי געטאָן אַ ווייס געשריי . . .
און אין פרייער, ברייטער, העלער וועלט
איבער באַרג און טאָל און וואַלד און פעלד
האָט אויפגעבליט דער יונגער, שמעקעדיקער שניי . . .

אין האַרץ אין אָפּענעם פּאַר שטומען, באַנגען וויי
האָט שטראַלנדיק און גאָלדיק אויפגעקוועלט
אַ פרייד אַ לויטערע וואָס לויכט און העלט
און צינדט די רגע׳ס אָן, ווי שטערן אין דער ריי . . .

און אין בלויען, אינם לויטערן באַגין
לאָמיר, פריינד מיינער, אַוועקשפּאַנען אַהין
וואו ס׳קלאָרן טעפּיכער פון שניי אין ווייט;

הערן ווי עס אָטעמט פריש דער שניי אין ווינט
און ווי אינם העלן זוניקן אַצינד
גייט אויף אין בלוט דאָס ליד פון אייביקייט — — —

– ה –

כ׳שפּאָן אין פעלד אין ווייסן ליכט פון שנייען . . .
עס לעשן וואָלקנס זיך אַף הימל - ברעגן
און ערגעץ - וואו אַף שנייאיק - ווייסע וועגן
שפּאַנט שוין אָוונט צווישןביימער - רייען . . .

ס׳קניען הייזעלעך וויט - וואו — אין צווייען
מיט אומעט נאַכטישן דעם ווינט אַקעגן . . .
און ווייסע פענסטערלעך אין שניי פאַרלעגן
בליען ליכטיק אויף און שטיל פאַרגייען . . .

און אין פעלדער - מיט, אין אָוונט - העל
ציט אזוי דאָס האַרץ נאָך ווייטער שוועל
אַוואו סע שפּאַנט די רו, ווי טרייער היטער — —

און אין טונקלעניש, אין שאָטן - קיל
פלאַטערט איינזאַמקייט אַף קאָפּ מיין — שטיל,
ווי פייגל טונקעלע אין אָוונט - ציטער . . .

— ו —

אַ נאַכט איז היינט אַ ליכטיקע פון לויטערן קרישטאָל
עס לויכטן העל די אייז - פּלעצער ווי בלאַנקעדיקע שפּיגלען.
היי ! מיט גליטשערס פינקלענדע פון שטאַרקן שטייפן שטאָל
ווי גוט ס׳איז איצט צו טראָגן זיך אַף ווינטס צעשפּרייטע פליגלען.

די מוסקלען אָנגעצויגענע ווי סטרונעס שאַרף און דין
און ס׳בליען באַקן צונטער - רויט און ס׳בליצן אויף די אויגן
און קערפּער אין זיגזאַגן - קרייז פליט לייכט דאָ הער, דאָ הין
ווי פייל פון אָנגעצויגענעם, פון שטייפן יעגער - בויגן.

עס גלעקלען גלעקלעך ערגעץ - וואו אין נאַכט אַריין—קלינג - קלאַנג...
ס׳קומט אַ ווינטעלע און פאַכט מיט פריש - צעוויטן פּעבער
איז לופט היינט שטאַרק — אַ ווייניקער, אַ שוימיקער געטראַנק
און אברים פריש - צעפּנטע — וויס - זילבערדיקע בעכער.

און ס׳קוועלט אַן נאַכט מיט ווינטער - פרייד איעדן וואַכן גליד
און ס׳גייט אויף העל געזאַנג פון בלוט ביז שיין פון דער לבנה
און ווייט און הויך שאַלט אַפּ דעם ווינטערס שטראַלנדיקע ליד
און ווייט און הויך עס פלאַטערן דעם ווינטערס העלע פאָנען . . .

אַ נאַכט איז היינט אַ ליכטיקע פון לויטערן קרישטאָל
עס לויכטן העל די אייז - פלעצער ווי בלאַנקעדיקע שפּיגלען.
היי ! מיט גליטשערס פינקלענדע פון שטאַרקן שטייפן שטאָל
ווי גוט ס׳איז איצט צו טראָגן זיך אַף ווינטס צעשפּרייטע פליגלען!

— ז —

די פרייד פון ווײַן און טאָג איז אויסגעלאָשן.
איצט וויגסטו זיך אַ מידער אַפן בלויען שניי . . .
ס'וועט ניט דערגיין דײַן אויפוואַכנדיקער ווײ
צו גאָט — אין זײַנע הימל - שנייען אײַנגעשלאָסן.

ס'ווייט שאַרפער ווינט. עס שמעקט מיט ווײַטן צפון.
שרײַען וועסט ? פאַרוועמען - זשע דײַן טויט - געשריי ?
ביסט איצט אַליין, אַליין אין לאַנד פון שניי
וואו ס'אָטעמט טיפע נאַכט — אײַנזאַם, ווילד און אָפן ! . .

ווי אַ חלום

— א —

ווי אַ חלום שלייכסט פאַרביי מיין ענג געצעלט
און אף מיין שוועל בליט אויף די רויז פון קומער.
און ערגעץ - ווייט פאַרגייסטו, גאָלד - צעהעלט
ווי עס פאַרגייט אַ לעצטער טאָג פון זומער . . . ,

אין אָוונט שרייט מיין יונגער בלוט צו דיר
ווי ס'שרייט דאָס פעלד דאָס דאָרשטיקע נאָך רעגן —
נאָר ווייט ביסטו, ווי ווייט אַזוי פון מיר
אַף אָפענע און שטראַלנדיקע וועגן . . .

— ב —

און טרינק איך פרייד פון דיינע יונגע גלידער
ווי אַלטן, שווערן ווײַן פון פולע בעכער —
ווערט מיר באַנג אַזוי און כ'פּאַל אַוועק אַ מידער
וואַקסט דער אומעט אין מײַן האַרצן רייפער, העכער.

לויכט נאָך פרילינג פון מײַן לעבן אין זײַן שײַן
און איך הער שוין טריט פון האַרבסט אַף מײַנע שוועלן —
איז לאָז מיך טרינקען פרייד, ווי שומיק ווײַן
און לאָז דער אומעט אין מײַן האַרצן קוועלן!

— ג —

טראָגסט דיין יונג באַגער, ווי ס'טראָגט דער יונגער בוים
זיינע בליאונגען אין שמעקעדיקן פעלד . . .
און צינדט זיך דיין באַגער אָן — העלער טרוים
טאָ שפּאַן זשע שטיל אַריין אין מיין געצעלט.

און לייג דיין האַנט, דיין ווייסע שטילערהייט
אַף קאָפּ מיין, וואָס איז יונג שוין אַלט געוואָרן.
און אויפגיין זאָל אַף אונדז אַ ליכטיק פרייד
ווי אַף אַ זוניק פעלד — געבענטשטער קאָרן . . .

— ד —

ס'האָט אַלטער בענקשאַפט - ווייַן אין האַרצן אויפגעקוואַלט
נאָך דיר צאַרט - הויטיקע, נאָך דיר, אָ, פרויען - קינד!
און ס'איז מיין בלוט — דער שפּיגל פון דיין הייס געשטאַלט
און ס'איז מיין זיין דער אָפּשיין פון דיין שיין — אַצינד . . .

דיין קלייד, וואָס שלינגט דיין קערפּער ווי אַ כוואַליע איין
דיין גאָלדן קאָפּ — דער אָטעם פון דיין מיידל - פרייד:
אַ גרוס פון זיי היינט ברענגט צו מיר די שטעזשקע שיין
וואָס זון האָט אויסגעטראָטן אין מיין האַרצן - ברייט . . .

— ה —

בינד מיר מיט דיין קאַפּריז ווי מיט אַ גאָלדן שטריק
און נעם און שלײדער מיר אַוועק צו דיינע פיס . . .
אין גוף מיין אומעטיקן נעסטעט זיך אַ גליק :
זיך אויפלייזן פאַר דיר ביז טיפסטן האַרצנס ריס ! . . .

דער אָטעם פון מיין פרייד איז אַלעמאָל דאָך לייד
דאָס האַרץ פון מיין געלעכטער איז דאָך אויך — געוויין ;
איז גוט אין שאָטן פון מיין אָוונט - איינזאַמקייט
צו ליידן ווען אַזוי פאַר דיר, פאַר דיר אַליין . . .

— ו —

די זון האָט זיך אַרײַנגעזונגען אין דער ערד.
איר ליכט האָט אויסגערונען שוין. די נאַכט פֿאַלט צו — — —
אָ, זאָל דײַן נאָענטקייט הײַנט זײַן דער שאַרפֿער שווערד
וואָס שנײַדט אָפּ נאַכטיש אײַנזאַמקייט מײַנס פֿון מײַן רו . . .

און נעם אַרויס דײַן ליבשאַפֿט פֿון איר טונקל שײַד.
דײַן ליבשאַפֿט וואָס דו זויגסט איר שטענדיק אײַן אין זיך . . .
פֿאַרלאָז מיך ניט. באַווײַזן זאָל זיך זון פֿון פֿרייד
און לויכטן זאָלן מיר הײַנט אין איר ווײַסן ליכט ! . .

— ז —

פריינד מיינער . . . אָ קום פאַרוויג דאָס בלוט אין מיינע גלידער
מיין נאַכט האָט דורשטיק היינט איר מויל צעעפנט נאָך דיין שיין.
אין שטילער זון פון איינזאַמקייט היינט רייפן מיינע לידער
און אומרופול איז היינט מיין גוף ווי פולער קרוג מיט וויין . . .

אָ וויט, אָ ווייט, אין אור - ווייט פון מיין פריסטער יוגנט
האָט זון מיט פינגער גילדערנע געצייכנט מיינע טעג.
און היינט — דערמאָנונג - שיין איז שוין פאַר מיר געגוגנד
און ס'שפרייט שוין ניט קיין גאָט זיין קלייד אויס אַף מיין וועג. . .

— ח —

פריינד מיינער... דער שוועל ביסט היינט פון מיינע ליכטיקע באַגערן
נאָך דיר איז גאָרניט, גאָרניט שוין — פ אַ ר דיר איז אַלץ.
כ'האָב היינט דערשפירט אין בלוט דעם ציטער פון די שטערן
און רוף איר ליכטיקן פאַרוואָרפן האָט די ערד אַרום מיין האַלדז.

חלומות וועקן זיך און קומען אָן מיט פאַרבן - רייכע פליגל.
יינגער ווערט מיין האַרץ — איך הער דעם אָטעם פון דיין גאַנג.
אין לעצטער שעה פון פיין ס'האָט האַרץ מיינס אויפגעריגלט
פאַר דיר, מיין שטאַרבנדיקער גליק, אַ לעצט געזאַנג , . .

— ט —

פריינד מיינער . . . דו וויקלסט איין אַן אייביקייט אין אַ מינוט
און טראָגסט עס אונטער מיר — אַ ליכטיקן געשאַנק.
די פרייד פאַרוואָרצלט זיך אין גוף מיינעם : ס׳איז גוט ! —
און דאָך איז עפּעס אַזוי קומערדיק און באַנג . . .

דאָס האַרץ פון יעדע גרעזעלע מוז אויפצאַפּלען פון פרייד
דערשפּירנדיק אַף זיך דיין חנעוודיקן טראָט ;
און דאָך — אין שטילער לייד מיין ליד פאַרגייט
פון דיין ליבשאַפטפולער שלעכטסקייט — פון דיין שפּאָט . . .

— י —

פריינד מיינער . . . כ׳הער דעם דורות - טראָט וואָס קומט שוין אוף
ביים שוועל פון בלוט דיינעם, דעם זוניק - אויפגעגרינטן,
דאָס האָט דער פרילינג זיך אַ ריר געטאָן אין דיין גוף
ווי ס׳וועקט אַ בער זיך אויף פון טיפן שלאָף פון ווינטער . . .

אַ ביסט פונלאַנג שוין רייף גענוג צו זיין מיט מיר
נאָר זיין וועסטו אַן אַנדערנס, אַן אַנדערנס.
דעם אָפּבילד נאָר, אָ ווילדער אומזין מיין, פון דיר
אַוועקטראָגן וועל איך שוין אַף מיין וואַנדער - וועג . . .

— יא —

B. K.

אירע הייסע פינגער קילט די זון
אין אָוונט - בלוי פון מיינע פענסטער.
פון אַלע פרויען אונטער דער זון
ביסט אין דער אָוונט - שעה — די שענסטע . . .

שטאָט — אַ חלום צו אונדזערע פיס.
אַלע אירע פייערן ריידן . . . .
שוועסטער! נויג דיין קאָפּ און הער ווי זיס
עס נידערט איצט גאָט׳ס האַנט אַף אונדז ביידן . . .

— יב —

דאָס בלוט אין מיינע גלידער לויערט נאָך דיין קומען.
כ׳שפיר דיין נאָענטקייט זינגט מיין יעדער גליד פון פרייד . . .
כ׳גיי און גיי און ס׳רוישט איבער מיין קאָפּ דער זומער
און האַרץ אין בענקעניש פאַרגייט זיך שטילערהייט.

כ׳גיי און גיי . . . מיט גאַנג מיין גוף איז אָנגעטרונקען
און כ׳טראַכט: ווי ווייט איז וועג דיינער פון מיר, ווי ווייט! — — —
זון אין אָנמאַכטן צעשיט שוין לעצטע פונקען
און טאָג מיינער אין פיין פאַרנויגט זיך אָן אַ זייט . . .

פון מיין היים

— א —

ד. טשאַרני׳ן.

ס׳הילט דיר, היים מיינע, דער אָוונט איין געדיכטער.
ס׳צוקט געוויין דורך מיינע יונגע גלידער:
באַשערט איז מיר צו זיין דיין עלנד דיכטער
באַשערט איז מיר באַוויינען דיר מיט לידער.

איך בין, היים מיינע, נאָך יונג און האַלט אין בליען
טאָג מיין ליכטיקער צעהעלט זיך ערשט אין שיינען.
און נישט צו דיר דאַרף וועג מיינער זיך ציען
און נישט פאַר מיר איז גורל דיינס באַוויינען . . .

נאָר האָסט אַריינגעהויכט אין גוף מיינעם דיין קומער
און מען קען דאָך ניט פון אייגן לייב אַנטרינען.
וועל איך, היים מיינע, צו דיר היינט קומען
און צער און איינזאַמקייט ביי דיר געפינען ! . .

— ב —

ווי פייגל אויפגעשטורעמטע פון פריען האַרבסט וואָס קומט אָן
זיינען דיינע קינדער פון דיר אַלע זיך צעלאָפן.
אָ היים מיינע! גאָט׳ס קול האָט פינסטער איבער דיר צעברומט זיך
און ס׳האָס אומגליק ווי אַ שווערער דונער דיר געטראָפן.

ס׳וועט שוין קיינער, היים מיינע, דיין שוועל אַריבערטרעטן.
אַף פעלדער וויסטע גוססטו עלנט און אַלייניק.
אפשר קומט אַ ווינטל ווען, אַן איינזאַמס, דיך אַ גלעט טאָן
אפשר קומט אַ פייגל ווען באַקלאָגן דיך, באַוויינען . . .

ס׳האָבן דיינע קינדער דיך פאַרגעסן וואו אַף וועגן
און בלאָנקען אום פאַרוואָרלאָזט איבער לענדער, איבער יאַמען.
אָ, וואו וועט שוין אַ היים מיט ליבע זיי באַגעגענען
אָ, וואו וועט פאַר זיי שטרעקן זיך אַן אָרעם פון אַ מאַמען . . .

— ג —

ס׳האָט מיט פרייד מיט העלער ניט געטאָגט אין דיין געצעלט.
אין טונקלעניש האָט אומעט־פּאָדים שטענדיק דיך פאַרשפּונען.
ווען האָט שמייכל ליכטיקער באַזונט מיין אָרים וועלט,
אָ, ווען האָב איך, דיין יונגער קינד, ביי דיר אַ טרייסט געפונען ?

אינם שלאַכט אין פלאַמיקן געשיקט האָסט מיך אָן שווערד
נאָר אומעט אַפן האַרץ מיר — אַ קאַמייע — אָנגעהאַנגען.
כ׳בין אַוועק און איינגעזייט אַף נישט־צעאַקערט ערד
די זאָמען פון די טעג מיינע, די טעג מיינע די באַנגע.

און ס׳בליען אויף און וועלקן אַפּ די טעג מיינע אַזוי
ווי גראָזן אָרים־בלוטיקע אין קעלער־קעלט געגעסטעט.
און אָן דיין ליכטיקייט אָ היים, אָ פרייד, אָ פרוי —
שאָטנט טרויער טונקעלער אין מיינע אויגן־נעסטן.

— ד —

ס׳איז מיין היים די קליינע, גרויע ליטע פון פּאַרצייטן
וואו אומעט איז אין יעדן צווייג פון בוים אַריינגעפלאָכטן.
ס׳איז היים מיינע געוועזן אויך רוסלאַנד גרויסע, ווייטע
וואו ערשטער בליץ פון שלאַכט האָט טרוים מיין קינדישן געשאָכטן.

און ס׳וואַרט שוין וואו אין וועלטן - ווייט אַ ווייטער שוועל אַ וויסטער
אַף זוים פון מיינע וואַנדער - טריט, אַף אָפּרו פון די גלידער.
אָ, ערגעץ - וואו אין וועלט אַריין איך וועל זיך דאָך אַ ריס טאָן
און אָפּטראָגן אַהין דעם דורשט נאָך נייע לידער . . .

נאָר פון לאַנד אין צווייטן לאַנד, אין וואַנדער - וועג אין מידן
אַף אַקסל יונג - געבויגענעם כ׳וועל אויך אַהין דערטראָגן
די אומזעבאַרע לאַסט דיינע, אָ היים מיינע פון ליטע,
די אומזעבאַרע לאַסט דיינע אַף קלאָגן און באַקלאָגן.

– ה –

די אומזעבארע לאַסט. דיינע . . . אָ טרויער פון דערמאָנונג ! —
אָ קום און וויג זי איין, די קינדער מיינע — מיינע יאָרן.
מיין יעדע שעה אין לייד ווי אין אַ זאַק היינט אָנגעטאָן איז
און ס׳וואַלגערט זיך מיין טרוים אַהינטער פלויט פון שטומע וואָרן...

פאַרבלייכן שוין די טריט פון מיינע נישט - געדאַכטע פריידן
איז ווי זאָל איך, אָ היים מיינע, היינט קומען און באַזינגען ?
אין טונקלעניש פאַרגייען מיינע האָריזאָנטן - ברייטן
און זון, ווי אין אַ ברונעם, זינקט אין אירע שקיעה - רינגען . . .

אָ קען זשע קומען היינט צו מיר מיין שטילע פרייד דערפרייען ?
אָ קען זשע העל געזאַנג היינט קומען זיין מיין שטילער ברודער ?—
אַז ס׳בילט אַרויס פון גוף מיינעם דער צער - פולער וויטאָק
ווי הונט ווי עלנטער פון האַרבסטיק - טרויעריקער בודע . . .

— ו —

דיין גורל, היים מיינע, איז איבער דיר געפאַלן, ווי אַ שטערן,
וואָס ציטערט אויף און עסט זיך איין אין טונקעלער פלייש פון נאַכט.
אָ קענסטו, היים מיינע, דעם זונען-טראָט פון יונגען טאָג דערהערן,
ווען ס'וויקלען נאַכט-שאָטנס אין טונקל איין דיין שטילע אייבערפלאַך.

אַז אויסגערונען זיינען דיינע פרומקייטן אַף אַלע ראָגן.
נאָר שטילע בענטש-ליכט פונם אומעט לויכטן אויף אין דיינע טעג.
כ'זע דיך היים מיינע אין שאָטנדיקער שעה פון ערב-טאָגן,
ווען ס'וואַקלט זיך די נאַכט מיט שוואַרצע שאָטן-פיס אַף וויטן וועג...

און ס'שניידט זיך איין אין האַרץ פון נאַכט דיינס די לבנה ווי אַ דאָרן
און בלוטיק עפנט זיך דאָס אויג פון מאָרגנשטערן אַף דער וועלט —
אָ קענסטו, היים מיינע, דערהערן פריידן-שאַל פון זונען-האָרן,
וואָס מעסט באַגינענדיק די אייבערפלאַך פון פריש-פאַרזייטן פעלד?..

— ז —

אָ היים מיינע, אָ ווייטע היים פאַרלאָזטע
פאַרוועבטע אין געוועב פון שטילן טרויער ! —
מיט ווערטער איינפאַכע, מיט ווערטער פּראָסטע
דעם שטילן ווי און בראָך דיינעם כ׳באַדויער.

ס׳האָבן ווינטן ווילדע ווייט-וואו, ווייט פאַרטראָגן
דעם דינעם אַש פון דיינע אויסגעברענטע פריידן.
איז ווער זאָל איצט אַף דיינע חורבות קלאָגן,
איז ווער זאָל איצט דעם אומגליק דיין באַשיידן.

ס׳האָט דיין זומער אויסגעצאַנקט וואו אַף די וועגן
און ס׳גליט דער האַרבסט שוין רויט אַף דיינע שוועלן
איז ווער-זשע, ווער זאָל אָנקומען דיר אַנטקעגן
מיט וואָרט מיט פריידיקן, מיט גרוס מיט העלן ?

גאָלד און בלוט

— א —

מיינע יאָרן — טויבן קלאָרע
זיינען ערגעץ-וואו פאַרפלויגן . . .
האָט מיך אָוונטיקער עלנד
היינט צו זיי אַזוי געצויגן !

האָט מיך גרויער בין-השמשות
אָפן וועג אַליין געפונען . . .
כ׳בין געלעגן — שטומער אָבל —
און מיין טרויער שטום געשפונען . . .

האָט מיך נאַכט אַף מידן אַקסל
אַנגעלאָדן בלינדע וועגן :
גיי צעשטויב שוין דיינע היינטן
אינם פלאָנטער : וועגן-שטעגן . . .

האָב איך מיך אין וועג געלאָזן
און פון וואָגל שטיל געצויגן — — — —
מיינע יאָרן — טויבן קלאָרע
זיינען ערגעץ-וואו פאַרפלויגן . . .

1925

— בּ —

ס׳האָט דער טאָג זיך אויסגעלאָשן
ווי דאָס ליכט פון ווייטער יוגנט.
אָוונט - שעה האָט אָנגעגאָסן
בלויען ווײַן אין ווייסע קרוגן.

האָבן אויפגעפּראַלט אין מערב
רויטע טויערן פון שקיעה.
פייגל - ווינטן, בלוי - צעפליגלט,
האָבן קיל גענומען פליען.

האָט אַ נעפּל זיך פאַרצויגן
איבער פעלדער גאָלד - צעשטראַלטע
און פאַרבאָרגן טיף פון טאָלן
און די בערג - שפּיצן — באַהאַלטן.

האָט שוין נאַכט - שטילקייט צעלייגט זיך
אַפן שטילן וואַסער - אינדזל
און אַף הויכע הימל - פעלדער
העל - פאַרוואָקסן גאָלדנע לינדזן.

— ג —

ה. לייוויק׳ן.

דו ביסט מיך נאָענט. רייד איך צו דיר אָפן.
איך גלויב: וועסט אויפנעמען מיינע רייד.
אין קעמפן און אין גלויבן און אין האָפן
איז יאָ פאַראַן אַן אמתדיקע פרייד.

נאָר ס׳איז מיין וואָר געבראָכן פונם קומער
ווייל קעמפן קעמפסטו היינט דאָך קעגן ווינט.
קופּאָלן ביילן זיך ווי פויסטן שטומע
אַנטקעגן הימלען — גאָטלאָז, גרוי און בלינד.

ווי קען איך בענטשן — אַז די גלידער שעלטן
ווען ס׳קומט די נאַכט מיט זון צוגלייך
און ס׳רינגלט מיך אַרום און מיינע וועלטן
די איינזאַמקייט — אַן אָוונטדיקער טייך.

אַליין נאָך יונג. און אָפּטמאָל אפשר גלויביק:
איך וועל זיך טאָן פון זיך אַליין אַ ריס!
שטענדיק אָבער, שטענדיק און פון אייביק
ליגן פריידן אויסגעבערענט צו מיינע פיס.

צו וועלכן לאַנד מיט טראָט מיינעם זיך גרייטן
אַז אויגן קוקן נאָך מיר ווילד און רויט.
ווייל אָט דיין פרוי — איר שיינקייט איז צום וויי טאָן
ווייל אָט דיין פריינד — דערמאָנט דיר גאָר אָן טויט,

און וואָגלענדיק דורך אַלע זיבן פיינען
אַרויסגעעיסן ווי אַ דאָרן פון מיין לאַנד —
וועט אויפלויכטן דער אומעט און באַשיינען
מיין וועג מיין איינזאַמען צום טונקלען ראַנד

דו בינסט מיך נאָענט. רייד איך צו דיר אָפן.
איך גלויב : וועסט אויפנעמען מיינע רייד.
אין קעמפן און אין גלויבן און אין האָפן
איז יאָ פאַראַן אַן אמתדיקע פרייד.

— ד —

פאַרטאָג ווען דער באַגינען האָט גערוט נאָך אין די וועלדער
איז אַ רעגן פריש אַזוי און ליכטיק אויפגעגאַנגען
ווי אין פולן מאַרגנליכט דער בלי פון רייפע זאַנגען
אַף די זון - פאַרטרונקענע, שווער - זומערדיקע פעלדער . . .

וועל איך היינט זיך פעדערן אַף וועגן ווייטע, שטילע,
אָנגורטן מיט העלן פרייד די יונגע מיינע לענדן
און שפּאַנען אויפגעהייטערט אין ליכטיק - בלויע ענדן
אונטער שמעקעדיק געזאַנג פון רעגנטראָפּנס קילע . . .

און לויטערקייט וועט טריפן מיטן רעגן גלייך אַראָפּ
אַף מיין יונג - צעבליטן און זון - אויפגעגרינטן קאָפּ
און אַפן וואוקס דעם גילדערנעם פון מיינע פרישע האָר.

און ביימער - גלייך — צעוואָקסענע אין אָפן - ברייטן פעלד
מיט קעפּ צעפּאַטלטע פאַר אַלע ווינטן פון דער וועלט
וועלן אויפשיינען פאַר מיר מיינע יונגע יאָר !

— ה —

דער פישער פאַרוואַרפט זיין נעץ אין טונקעלן, קילן טייך.
עס איז דאָס וואַסער אויפגעשוואָלן - גרויס און פול און ברייט.
דער אָוונט פינקלט גאָלד און רויט; ער פינקלט און פאַרגייט.
די נאַכט קומט אָן פון בלויען, שוועבנדיקן שטערן - רייך.

דער פישער פאַרוואַרפט זיין נעץ אין טונקעלן, קילן טייך.
עס שמעקט פון זיין לייב מיט ווינט און מיט ריח פון נאַכט.
ער ציט זיין פיל - אויגיקע נעץ פון טייך אַרויס באַזאַכט
און אין זיין נעץ אַ פיש אַ ווייסער, ווי אַ שטערן לייכט.

מיט זינגענדיקע טריט ער גייט אין שטילן דאָרף אַריין
וואו זיין געלעגער וואַרט און וואו זיין אָוונט - ברויט איז גרייט.
די שטערן רוישן אין זיין בלוט ווי שווערע טראָפּנס ווייַן.

און אין זיין טיפן שלאָף, אין קילן, שמעקעדיקן היי
ער חלומט דאָן פון ים, וואו דער ברייטער זעגל ווייט
און אויך פון זיין געליבטעס לויכטנדיקע אויגן צוויי.

— ו —

ש. האַלקין — ניו־יאָרק

דיין לעבן איז אַ פעלד, אַ וואַסער און אַ בוים
וואָס רייסט זיך מיט די צווייגן אין בלויען רוים:

האָט אַ שטים ווי פייער זיך אין מיר צעברענט
ווען עס האָט דערפרי־היינט האַרץ מיינס אים דערקענט.

האָט האַרץ — אַ שטילע בלום — צעעפנט זאַכט איר בלאַט
פאַר טוי פון זיינע רייד: פריש און יונג און מאַט.

און אָוונט, ווען דער טאָג געגנויגט האָט אָן אַ זייט
און נאַכט איז אָנגעריטן ערגעץ פון דער ווייט

געוואַנדערט כ׳האָב אַף שטעגעלעך פון זיינס אַ ליד
און פרייד האָט אָנגעקוואָלן מיין יעדן גליד

און כ׳האָב דערהערט די שטים וואָס האָט אין מיר געברענט
ווען עס האָט דערפרי היינט האַרץ מיינס אים דערקענט:

דיין לעבן איז אַ פעלד, אַ וואַסער און אַ בוים
וואָס רייסט זיך מיט די צווייגן אין בלויען רוים.

— ז —

פענסטער . . . בלויע, טונקל - מאַניעדיקע וועלטן !
הימלען איינגעפּאַסט אין גרויע מויער - ראַמען.
כ׳זע דורך זיי די וועלט אין בענקשאַפט פלאַמען
ווען אָוונט צינדט מיין יוגנט - טרוים צעהעלטן.

און ווען עס קומט די נאַכט מיט פאַלנדיקע שטערן
לבנה בלאָנדזשעט טיף אין פענסטער ווי אין טייכן —
לאָז איך זיך דורך טונקעלע, טויטע גאַסן שלייכן
ווי כ׳וואָלט דעם רוף פון אומבאַקאַנטן לאַנד דערהערן . . .

— ח —

ביינאַכט אַף מיין געלעגער וואַך איך אויף :
ווער איז, ווער איז די פינסטערע געשטאַלט
וואָס וואַנדערט דורך מיין בלוט ווי דורך אַ וואַלד
און יאָגט די בלינדע שרעק אין מידן גוף.

קלאַפּט אָן אין מיר דעם טויט׳ס פאַרשטילט געשריי
וואָס טראָגט זיך אַפן ווינט דורך וויסטע מערק ?
איז גאָט אַראָפּ פון זיינע הויכע בערג
זיך איינהאָרכן אין מיר און אין מיין וויי ?

— ט —

אַ־עדער פֿאָלק פֿאַרמאָגט זיין טרויער.
אַ־עדע לאַנד — איר שטום געוויין.
נאָר ביז דער לעצטער שעה, דער גרויער
פֿאַרנעמט ניט מענטש זיין בלוט׳ס פֿאַרגיין.

אין טיפֿער נאַכט די שטערן ריידן:
דער מענטש איז בלינד און ווייט פֿון גוט.
גאָלד פֿון איינעם איז בלוט פֿון צווייטן.
אָ, וועלט אין ליכט פֿון גאָלד און בלוט!

דער זויפֿט זיין לוסט פֿון פֿולן בעכער
באַרוישט פֿון ווילדער רייכקייט־פּראַכט.
און דער — אין גרויען קלייד צעלעכערט
שטאַרט אין גאַס פֿאַרדעקט מיט נאַכט.

אין זאַלן הילכט דער דזשעז־געפֿילדער.
עס ווירבלען פֿרויען־פֿיס אין שיין...
און טויט פֿון הימלאָזן אין פֿיבער
גליט אַף ליפּן — אַ טראָפּן ווייַן...

דאָס איז דער זון - פאַרגאַנג פון פעלקער !
דאָס איז דער האַרבסט פון מענטשן - שטאַם ! —
ווען ס׳קומט די דעמער - שעה פאַרמעקן
דעם מענטשנס טאָג, זיין זונען - פלאַם.

און אויסלעשן זיין אויג פון טרערן,
און איינשטילן זיין פריידן - ליד,
און אויסשפרייטן דעם שטויב פון שטערן
אַף מדבר - גלי, אַף שליאַד פון טריט — — — —

אַיעדער פאָלק פאַרמאָגט זיין טרויער
אַיעדע לאַנד — איר שטום געוויין . . .
נאָר ביז דער לעצטער שעה דער גרויער
פאַרנעמט ניט מענטש זיין בלוט׳ס פאַרגיין . . .

— י —

י. ל. פרץ.

דיין גרויען קאָפּ — איך האָב דערזען אים ווי אַ ליכט וואָס וועבט
זיין שטילע פייער-נעץ צווישן טונקעלע פיר ווענט.
דו האָסט פון קוואַל פאַרהוילטן פרישע פריידן אָנגעשעפּט —
אַ טרונק צו טאָן פון דיינע לויטערע און צאַרטע הענט.

אָ, יידיש לעבן — ווי אַ דימענט אין זיין ערב-זיין
אַרויסגעוויקלט האָסט אים פון זיין שאָטן-פינסטערקייט
און פול און שטראַלנדיק איז אויפגעגאַן זיין שטילע שיין,
ווי ווייסער מאַרגנליכט אַריבערברייט פון אונדזער צייט.

פון אַלע טיפע טויערן איך האָב דיין וואָרט דערהערט,
ווי ווינט וואָס קומט פון היילן אָן און אָטעמט שאַרף און לאַנג.
פון הימלישקייט האָסט אויסגעקנעט דעם פּנים פון דער ערד
און עס אַוועגעשאָנקען אונדז — אַף דורות אַ געשאַנק.

און מיר — פאַרבלאָנדזשעטע אַף אַלע שליאַכן פון דער וועלט
מיט אומעט ווי אַ פּעטליע אַפן האַלדז פון אונדזער גאַנג —
ווי גוט ס'איז אונדז צו אָפּטרעטן אַף אָפּרו אין דיין פעלד
און שפּירן ווי די בלוטן קוועלן אָן פון דיין געזאַנג! . . .

— יא —

טאַטע!

האָסט אויפגענומען דיין האַרבסט מיט געזאַנג
און פרום זיך געלייגט צו די פיס פון גאָט.
און מיך רופט דער גילדערנער זון-פאַרגאַנג,
די פייערן פון דער זינדיקער שטאָט.

דיין פרייד איז געווען גאַנץ און גאַנץ דיין וויי:
האָסט פאַר גאָט געהייבן דיין טעגלעך ברויט.
און מיך רופט די נאַכט, דער הונגער-געשריי,
די טונקעלע שטים פון טויט . . .

– יב –

דו וואַנדערסט, מענטש, פון פרוי צו פרוי, פון לאַנד צו לאַנד,
קליידסט אָן דיין האַרץ אין העמדעלעך פון שווערן בליי:
דו יאָגסט דיין בלוט פון שטייג ווי פייגל ווילדע אַף דער פריי.

נאָר קומען וועט אַ טאָג פון ווייטן צפון - ראַנד,
וועסטו פאַרבלאָנדזשען ווי אַ ווינט אין זיך אַליין
און איינגראָבן דיין שטום געזיכט אין שויס פון דיין געוויין.

און נאָענט ווי באַריר פון קראַנקער מאַמעס האַנט,
וועט אויפשיינען פאַר דיר דיין לעבן, וואָס פאַרשווינדט
און לאָזט נאָך זיך אַ וועלט מיט פרייד, אַ טרער פון דיינס אַ קינד...